

9. Kunning frá EF-arbeidsbólkinum:

Lóggávuheimildin í EF

Í vanligum demokratiskum londum er skipanin tann, at fólkavaldu tingini gera tær lógir, sum borgararnir skulu liva eftir.

Eru borgararnir ikki nøgdir við tað lóggávuvarbeiðið, sum valdu politikararnir hava fram, kunnu teir t.d. her hjá okkum 4. hvørt ár vísa sína ónøgd, og gera sína ávirkkan galdandi við at velja aðrar persónar til lóggjevandi tingið (í Danmark Fólkatingið og í Føroyum Løgtingið).

Hetta verður mettt at vera sjálvar grundarsteinurin í einari demokratiskari samfelagsskipan.

Lóggávuvarbeiðið í lógtunginum fer fram á tann hátt, at lógaruppskot skulu víðgerast 3 ferðir, og kunnu almenningurin og fjølmiðlarnir tí kunna seg um og víðgera hesi uppskot, áðrenn tey verða samtykt.

Lóggávuvarbeiðið innan EF fer ikki fram á sama hátt.

Bygnaðurin í EF kann, sum áður er greitt frá, stutt setast upp soleiðis:

- * EF-tingið
- * EF-nevndin (Kommissiónin)
- * EF-ráðið
- * EF-dómstólin

EF-tingið

Borgararnir í EF-londum velja við beinleiðis val limirnar til EF-tingið.

EF-tingið hevur tó ikki, sum vanligt er í tjóðartinginum, heimild at samtykkja lógir (forordninger og direktiver).

EF-tingið hevur sambært grein 137 í Rómarsáttmálanum bert ráðgevandi og eftirlits heimildir.

Í ávísan mun hevur EF-tingið heimild at seta fram broytingaruppskot til tey uppskot, sum EF-nevndin hevur sett fram, men EF-tingið hevur ikki heimild til sjálvt at leggja uppskot fyrri EF-ráðið.

Eisini kann EF-tingið av sínum eintungum seta fram úttalislir og kann seta nevndini og ráðnum spurningar.

EF-tingfundirnir eru almennir.

EF-nevndin

Limirnir í EF-nevndini verða tilnevndir av stjórnum í teimum einstøku limalondunum.

Hesir limir eru hægstu embætisfólk innan EF.

EF-nevndin hevur hesar uppgávur:

- * at gera uppskot um EF-fyriskipanir og direktiv at

leggja fyrri EF-ráðið til viðgerðar og samtyktar

* sum fyrisitingarstovnur at fremja tær samtyktir, sum EF-ráðið samtykkir

* at fremja tær uppgávur, sum EF-ráðið sambært grein 165 kann geva EF-nevndini heimild til at fremja

* at ansa eftir, at limalondini halda ásetingarnar í Rómarsáttmálanum og tær samtyktir, sum EF-ráðið hevur gjørt. T.d. er tað EF-nevndin, ið hevur heimild at leggja sak við EF-dómstólin móti limalondunum

Fundirnir í EF-nevndini eru ikki almennir.

EF-ráðið

Hvørt limaland velur sín lim í EF-ráðið.

Ráðslimurin skal vera stjórnmálmur (ráðharri) í heimlandi sínum.

Stjórnin avger sjálv, hvønn ráðharra hon sendir at umboða seg til teir einstøku fundirnir í EF-ráðnum.

Tað er í fyrsta lagi EF-ráðið, ið hevur »lóggevandi« heimildina í EF.

Limalondini skiftast at hava formannin, og situr hesin 6 mánaðir í senn.

Eftir grein 148 er meginreglan tann, at málini kunnu avgerast við vanligum meiriluta, har ið hvør ráðslimur hevur eina atkvøðu.

Her er tó bert talan um eina teoretiska meginreglu, av tí at EF-sáttmálin í fyrri flest øll týðandi mál hevur ásett, at samtyktir bert kunnu fremjast við ávísam kvalifiseraðum meiriluta ella við einmæltari samtykt.

Í slíkum førum hevur atkvøðan hjá limalondunum ikki somu vekt, av tí at stóru londini við atkvøðum sínum telja fleiri ferðir meira enn tey smáu londini.

EF-ráðsfundirnir eru ikki almennir.

Mannagongdin fyrri viðgerð í EF-nevndini og EF-ráðnum

Sum nevnt er tað EF-nevndin, ið setir fram uppskot um EF-fyriskipanir og direktiv at leggja fyrri EF-ráðið.

Sjálvt fyrireikingarbeiðið fer fram í einum so nevndum general-direktorati, sum hevur við tað málaskiði at gera.

Tá ið fyrireikingarbeiðið er lokið, verður

uppskotið lagt fyrri EF-nevndina.

EF-nevndin víðger so málini, og verða tey her samtykt við vanligum atkvøðumeiriluta.

Tá ið EF-nevndin hevur samtykt eitt uppskot, verður tað sent EF-ráðnum, ið sendir tað víðari til stjórnirnar í limalondunum.

Í nógvum førum fær EF-tingið uppskotið sendandi frá EF-nevndini stutt eftir, at hetta er sent EF-ráðnum, men tað er bert EF-ráðið, ið kann heita á EF-tingið um formliga at koma við meining sínari um hesi uppskot.

Ofta heitir EF-ráðið beinanvegin á EF-tingið og økonomisku og sosialu nevndina um at koma við viðmerkingum til uppskotið frá EF-nevndini.

Vanliga letur EF-ráðið samstundis ein arbeidsból, har ið hvørt limaland hevur sitt umboð, víðgera uppskotið.

EF-nevndin hevur standandi heimild at gera broytingar í uppskoti sínum, og verður hetta ofta gjørt, tá ið EF-tingið og økonomiska og sosiala nevndin hava gjørt viðmerkingar sínar.

Viðari gongdin av ráðs- viðgerðini verður fyriskipað av einari nevnd, har ið føstu umboðini hjá limalondunum (sendiharrarnir) hava sæti.

Henda nevnd verður kallað COREPER (stytting av Comité des représentants Permanents). Coreper leggur grundað á orðaskifti í arbeidsbólkinum fundarskránnar hjá EF-ráðnum.

Uppskotini frá EF-nevndini verða bytt upp í A- og B-mál.

Málini, ið verða lögð fram sum A-mál, eru tey, har sum full semja er í Coreper, ella har sum ráðslimirnir frammanundan hava sagt seg vera samdar. Hesi verða samtykt uttan orðaskifti í EF-ráðnum.

Málini, ið verða lögð fram sum B-mál, eru tey, har sum EF-ráðið skal taka støðu til ein ella fleiri spurningar, ið enn ikki eru avgreiddir.

EF-fyriskipanir og direktiv

EF-fyriskipanir (forordninger) hava beinleiðis lóggildi í øllum EF-limalondunum, og binda sostatt sjálv limalandið, feløg og persónar.

Direktiv eru beinleiðis bindandi fyrri limalondini (men ikki fyrri feløg og persónar), og tað áliggur sostatt londunum at laga lóggávu sína soleiðis, at henda lóggáva lýkur ásetingarnar í EF-fyriskipanini.

EF-lóggáva og tjóðarlóggáva

EF-dómstólin hevur staðfest, at EF-lóggávan treytalest er galdandi, har ið ósamsvar er millum EF-lóggávu og lóggávu, sum samtykt er í einum av limalondunum.

Ein av grundgevingunum fyrri hesari niðurstøðu er, at limalandið við limaskapi sínum hevur frásagt sær rættin til at áseta lógarskipanir á økjum, sum við limaskapinum eru latin EF at umsitast.

Við øðrum orðum verður heimildin til at lóggeva á teimum økjum, sum viðvíkja EF-sáttmálanum, við limaskapinum flutt frá limalandstinginum til EF-stovnar.

Í hesum sambandi hevur stundum verið orðaskifti, um tað ikki lógfrøðiliga er ímóti grundløgnum í limalondunum, at lata lóggávuheimild, sum grundløggin staðfestir skal vera hjá tjóðartinginum, til EF-stovnar.

Demokratisk grundreglurnar og EF

Sum ávist frammanfyri, so hevur fólkavalda EF-tingið ikki lóggávuheimild.

Lóggávuheimildin liggur hjá EF-nevndini (embætismonnunum) og EF-ráðnum (ein ráðharri frá hvørjum limalandi).

Sostatt er vanliga demokratiska skipanin í sambandi við lóggávuvald ikki galdandi í EF, og verður frá mótsætudomnum ofta víst á, at vandi er við einari skipan, har ið lóggjevandi stovnurin ikki verður valdur beinleiðis av borgarunum.

Hinvegin hava forsprakararnir fyrri EF víst á, at EF-nevndin og EF-ráðið aloftast fylgja teimum tilmælum, sum EF-tingið setir fram, og at EF-tingið tí í veruleikanum (um ikki formliga) hevur stóra ávirkan á lóggávuverksemið innan EF.

Heimild:

Claus Gulmann og Karsten Hagel-Sørensen: EF-ret.

